

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

51. Chimica Sin.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

narratione priscae vetustatis, & prodigialium quos comminiscuntur casuum, iurantque se praesentes spectasse, tanta iis veri, ex singularibus adiunctis adiecta similitudine, ut rem pridie gestam referri existimes; calliditate hac impudenti, dementant stolidos perfidiosi lycophantae, sed ante stolidius inductione animi dementatos, qua tentur posse mortem depelli potenti antidoto occupatam, nec esse supra vim humani ingenij, si quem aut bona fors, aut sagacitas insolens iuuerit, ambrosiam illam reperire. Hac insania qui laborant, non sunt de luto & triuio plebeij, sed sapientiae ac literarum flos, iique tot numero, ut scribat ex aula Pechinensi, qui praesens cernebat, in illo totius imperij Literatorum concursu lectissimo aegre duos fuisse liberos ab hac peste, omnes in id incubuisse totos, ut quouis & sumptu, & perpeffione fierent immortales, nec mirum qui sapiebant quam maxime, delitasse illos tam maxime. Vitae nimirum post hanc alterius ignatis, beatitate illa opum & honorum contentis quam habent in Literatorum gradu multis parto laboribus, annisque repositam, optandum praeterea nihil restat, nisi ut illo aeternum fruantur, mortemque prius quam ab ea occidantur occidant: estque tam potens hoc fascinum, ut vel morte vel fuga promissorum, decies & saepius delusi, sperando tamen animum obstitent, quoad exhausti pecuniis, dum caecis forbitationibus, & praescriptis mortem arcent, in flore viuendi moriantur.

§ I.
Chimica
Sin.

Huic Sinarum dementiae comes est necessario altera, & desiderio immortalitatis bonorum cupido, quibus immortalitas si caret, praena est, saeuumque supplicium. Fingi animo non potest quam dira nummi fame, fornaculis, lucernis, catillis instent, infumentur cerebro, & angantur ad cogendum, & conglaciandum argentum viuum, non alio fetere operae pretio, nisi (si cui suus felicissime labor cedat) adulterina quapiam dicitur lamina, nec ignem nec malleum duratura, vanaescente interea, in sumptus & fumos, sincero probatoque auro. Iuuat tamen deceptos centies, etiam tum sperare, ac dum certum confidunt quod nunquam experti sunt, experiundo falli, senescere, expilari. Annis ab hinc ter mille & amplius Sinas tenet blandae huius insaniae vetus malum, & suos memorant priscos aliquot sapientes & sanctos, qui tam alte in Philosophiae intima penetrarant sese, ut illius tandem Philosophici Lapidis in venam inciderent quae metalla mutaret, & pretiosorum animam vilibus inderet. Monstrant hodieque haud procul Puchiano Suciuenfis Prouinciae vrbe solitariam insulam, seu proiectam ex ripa in lacum linguam, vbi saeculis ante Christum quindenis, constaturae metallicae apud Sinas Hermes, cognomento dominij Hoantis folles suos inflabat Chimicos, aurariis & argentatiis focus intentus. Hinc praeter codices Typis in publicum editos, circumferuntur absque numero manuscripti, horum sibi quisque Hoantis arcanum arrogat, quisque caeteros falsi, aut dubij damnat; denique hac histronia, & his lycophantis nulla toto regno merx vendibilior; foretque lepidum

lepidum otiosis frustrationes audire aut legere, quibus vaferrima hominum natio in auarorum stultitia passim ludit, nascituróque mox auro inhiantes, plenis foculos inter nugarum catillis diuites, emunctos marsupiiis, nec raro exhaustos deserit. Melioris ingenij Sinarum Poëtica, etiam aliquid ad mores confert: ea rithmis interdum solis interdum syllabis stringitur; nonnunquam legibus arctatur, quibus nullæ in Europa Poëtes angustioribus premuntur, ob statarum vocem quos exigunt sonos, tum similiter cadentium, tum allusionibus iteratis idem variè significantium: quod genus apud illos octauum est laudationis heroicæ qua prosequuntur amicos, præceptores, Literatos, inaugurationes dignitatum, & graduum, virtutes eximias, Philofophos veteres, & huiuscemodi semper ferè illis in ore argumenta. Floret quoque inter illos scena, haud scio an nostræ legibus adstricta; sed vix alios inducens præter maiores & antiquos, eorumque vt plurimum decora, quamuis etiam subinde dedecora, imo & dixerim nefanda, nisi magno probro inter Christianos spectarentur impune, & exhiberentur. Ex his Comediæ vel Tragœdiæ sint, spectatorum præcipuum, actores rogant quæ placitura sit maximè, illam optet. Ob hoc illi descriptas offerunt, spectanturque, pariter & audiuntur libidine oculorum & aurium tanta (nam vix nisi musicè recitatur) vt vel horis quatuor solidis minimè satientur. Historia sequitur quam multum venerantur. Sinæ, de qua hic esset agendum fortius ad explodendam spontaneam & stultam fabulam cui de veræ historiæ Chronologiæ fidem conantur adstruere capita parum sana, mundum nempe alias ab his nostris annorum ætates principio habuisse, & humanum genus ab alio fluxisse capite; verum, & nugis & fastidio superfedens; dico breuiter Sinensem historiam plus centum volumina complecti, (tanti numeri rationem edicam postea) magnam iis merito fidem eos præbere, quod nemini liceat historicum agere nisi quem ad hoc suffragia iudicum idoneum senserint, & stipendio regio auctorarint, nefas huic esse aliud in historiam referre quàm quod certo & liquido constet, exploratumque sit tot linguis, & oculis, quot sunt in toto imperio mortales. Quicquid posteris traditur per annos deduci non millenariis, sed Regum successione vitæque digestos, cautione tamen accuratissima, ne quod vni tribuitur temporis, possit vnquam cum ævo alterius confundi, quod est in nostra Chronologia nimium procliuè, dum ineuntes annos pro integris notat; & rebus duabus communes pro duobus censet. Sinenfis, annum quo quisque Rex moritur, eidem Regi addicit integrum; quocumque mente defungatur, nec inaugurati mox, annos successoris incipit fastis accensere, nisi anno proximè consequenti; duobus vero paucorum mensium defunctis nihil retum aut temporis assignat, sed eî tantum cui successerant anno eodem coronati. Ex hac itaque tam certa Regum & temporum serie, annorum summa conficitur orbis di-

lusio

52.
Sin. Poësis
Chronol. &
Historia.